

Св. Климент Александријски

ПЕДАГОГ (завршна песма)

УВОДНА НАПОМЕНА

Песма коју овде доносимо у оригиналу и преводу један је од веома старих примера хришћанске поезије. Писана као поетски финале *Педагога*, песма је у замисли једноставна и чврсто везана за прозно трокњижје које јој претходи: након што је подробно изложио начела хришћанског живота, св. Климент најзад упућује генерације хришћана к њиховом правом васпитачу – ка самоме Христу. Међутим, овај песнички састав показује се на свој начин веома сложеним. Његова ритмичка потка фолклорног је порекла, премда већ има за собом дугу и разноврсну историју кроз неколико уметничких жанрова. Лексика је великим делом несвакидашња, црпена из традиционалног поетског речника, чији су корени дубоко у епици; на другој страни веома се истичу битни хришћански термини. Засноване на древним хришћанским симболима, слике се у обилном току сустижу, сударају и готово престижу једна другу; у тим густим низовима и непредвидљивим спојевима асоцијација по свој прилици се назире надахнута, импровизирана молитва раних хришћанских заједница. Отуд песма као целина оставља изванредан утисак језичке и мисаоне растрзаности, остајући у потрази за равнотежом какву ће достићи тек дошњија хришћанска поезија.

Στόμιον πάλων ἀδαῶν,
πτέρον ὀρνίθων ἀπλανῶν,
οἷαξ νηῶν ἀτρεκῆς,
ποιμὴν ἀρνῶν βασιλικῶν
τοὺς σοὺς ἀφελεῖς
παῖδας ἄγειρον
αἰνεῖν ἁγίως,
ὑμνεῖν ἀδόλως
ἄκάκοις στόμασι
παίδων ἡγήτορα Χριστόν.

Αγίων βασιλεῦ,
Λόγε πανδομάτων
Πατρὸς ὑψίστου,
σοφίας πρῦτανι,
στήριγμα πόνων,
αἰωνοχαρές,
βροτέας γενεᾶς

*Уздо коња младих непокорних,
крило птица никад нелуталих,
и кормило лађа непогрјешно,
и пастиру јагањаца царских,
де, најави безазлене
отроке ти,
да захвале хвалом светом,
да запоју нескврњено
уста правде
Тебе, Христа, својега пјестуна.*

*Царе светих, Слово свеукротно
Оца вишњег, мудрости начало,
вјекољупче, у муци потпора,
смртног рода Спаситељу Христе,*

Σῶτερ Ἰησοῦ
 ποιμὴν, ἀροτῆρ,
 οἶαξ, στόμιον,
 πτερὸν οὐράνιον
 παναγοῦς ποιμνης,
 ἄλιεῦ μερόπων
 τῶν σωζομένων
 πελάγους κακίας
 ἰχθύς ἀγνοῦς
 κύματος ἐχθροῦ
 γλυκερῆ ζωῆ δελεάζων
 ἡγοῦ, προβάτων
 λογικῶν ποιμὴν ἄγι', ἡγοῦ,
 Βασιλεῦ, παιδῶν ἀνεπάφων.

Ἰχνια Χριστοῦ
 ὁδος οὐρανία.
 Λόγος ἀέναος,
 αἰὼν ἄπλετος,
 φῶς αἰδίων,
 ἐλέους πηγή·
 ῥεκτῆρ ἀρετῆς
 σεμνῆ βιοτῆ
 Θεὸν ὑμνοῦντων,
 Χριστὲ Ἰησοῦ,
 γάλα οὐράνιον
 μαστῶν γλυκερῶν
 νύμφης χαρίτων
 σοφίας τῆς σῆς
 ἐκθλιβόμενον·
 οἱ νηπίαχοι
 ἀταλοις στόμασιν
 ἀπιταλλόμενοι,
 θηλῆς λογικῆς
 πνεύματι δροσερῶ
 ἐμπιπλάμενοι,
 αἴνους ἀφελεῖς,
 ὕμνους ἀτρεκεῖς
 Βασιλεῖ Χριστῶ,
 μισθοῦς ὀσίους
 ζωῆς διδαχῆς
 μέλπωμεν ὁμοῦ,
 μέλπωμεν ἀπλῶς
 παιδα κρατερόν.

Χόρος εἰρήνης
 οἱ Χριστόγονοι,
 λαὸς σώφρων,
 ψάλλωμεν ὁμοῦ
 Θεὸν εἰρήνης.

и пастиру, и орачу,
 узло наша и кормило,
 Крило небно стада пресветога,
 Ти, што вучеш мрежом спасенија
 самртнике са пучине злости,
 што свештену из мора сињега
 рибу мамиш сладчејшим животом
 о, пастиру, стаду своме
 Ти вожд буди словесноме,
 и отроке, свијетли Царе,
 Ти поведи непорочне

Траг су Христов на небеса пути
 Слово вјечно, часу без кончине,
 лучо трајна, врело милосрђа,
 вршитељу благодјејанија
 жићем часним ка Богу појушчих,
 Исхристе, са небеса млијеко
 из сладчејших сосци точимоје
 мудрости ти невјесте милости!

Де, младенци,
 њежних уста храњеници,
 ви, словесна дојенчади,
 духом росним воспитани,
 хвале некићене,
 химне непогрјешне,
 Христу Цару часну мазду
 за поуку о животу
 појмо скупа, просто појмо,
 ка Отроку крјеспкому.

Коло мира,
 Христов роде,
 људи цјеломудрени
 скупа појмо
 мира Бога нашега.